5. NODAĻA

PIEDZĪVOJUMU PASAULĒ

Laiks	Temati, apakštemati
Janvāris / jūlijs *3 nodarbības*	**Piedzīvojumu pasaulē** Pie grāmatu plaukta. *1 nodarbība, 2 stundas* *Šī interesantā* grāmata! *1 nodarbība, 2 stundas* Es kļūstu par rakstnieku. *1 nodarbība, 2 stundas*
Sasniedzamais rezultāts	**GRAMATIKA** 1. Norādāmie vietniekvārdi *šis, šī* (*šajā* + *grāmata, dzejolis, stāsts)*. 2. Grāmatu nosaukumu pareizrakstība. 3. Darbības vārda *lasīt* nozīmes, frazeoloģismi ar darbības vārdu *lasīt*. 4. Darbības vārdu priedēkļi un vārdu nozīmes maiņa – darbības vārdi *lasīt – izlasīt; lasīt – pārlasīt; lasīt – nolasīt*. 5. Darbības vārdu saliktās tagadnes veidošana un izmantošana pagātnes izteikšanai. 6. Lietvārdi ar izskaņu *-šana*, *-šanās*. **SAZIŅA UN TEKSTS** 1. Es protu nosaukt un uzrakstīt latviešu autoru vārdus, uzvārdus un grāmatu nosaukumus. 2. Es protu pastāstīt, ko es lasu, ko esmu lasījis, ko gribētu izlasīt. 3. Es protu sarunāties ar saviem ģimenes locekļiem, draugiem par izlasīto. 4. Es protu izteikt savu attieksmi pret izlasīto. 5. Es protu secīgi stāstīt īsu un vienkāršu tekstu. 6. Stāstot es protu pārveidot tekstu 1. un 3. personā. 7. Stāstot es protu pārveidot tekstu tagadnē un pagātnē. 8. Es protu atbildēt uz jautājumiem par tekstu. 9. Es protu īsi uzrakstīt par kādu grāmatu.

1. NODARBĪBA

PIE GRĀMATU PLAUKTA

1. uzdevums

Apskati grāmatu vākus un aizpildi tabulu! Pievieno tabulā trīs grāmatas, kas ir tavā grāmatu plauktā! Ja atceries to vākus, uzzīmē!

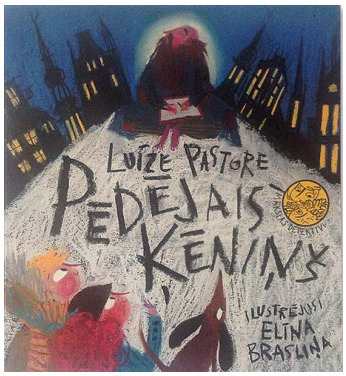

Grāmatas autora vārds un uzvārds	Grāmatas nosaukums	Lasīju	Redzēju	Pirmo reizi redzu	Gribētu izlasīt

2. uzdevums

Atzīmē ar x pareizi uzrakstītus teikumus!
Uzraksti pareizi kļūdainos teikumus! Pabeidz iesāktos teikumus!

- ◯ Grāmatas autore ir Inese zandere.
- ◯ Grāmatas nosaukums ir „Divas Almas".
- ◯ Šo grāmatu ir sarakstījusi Luīze Pastore.
- ◯ Šīs grāmatas nosaukums ir pēdējais ķēniņš.
- ◯ Es esmu lasījusi Kārļa Vērdiņa grāmatu „Tētis".
- ◯ gundega sēja ir uzrakstījusi grāmatu Kā es ar opi braucu latviju lūkoties.

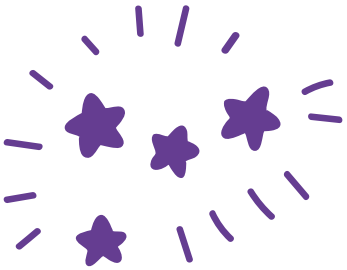

_____

_____

_____

_____

Grāmatas autora vārdu un uzvārdu raksta ar _____.

Grāmatas nosaukumu _____.

3. uzdevums

Iztēlojies, ka esi grāmatas autors! Izdomā savas grāmatas nosaukumu, izveido grāmatas vāku un īsu aprakstu!

Grāmatas „_____"

autors ir _____.

Grāmatā „_____"

ir stāstīts par _____

_____

_____.

4. uzdevums

Savieno vārdu ar tā skaidrojumu!

komikss dzejolis stāsts tautasdziesma luga pasaka

_____ parasti īss, pantos dalīts daiļdarbs.

_____ īsa četrinde, ko ir sacerējusi un dziedājusi latviešu tauta.

_____ sacerējums, kurā notiek izdomātas lietas. Tās var būt tautas vai kāda autora sacerētas.

_____ sacerējums, kurā varoņi sarunājas savā starpā. Parasti redzamas teātra izrādēs.

_____ sacerējums ar vienkāršu sižetu par kādu konkrētu notikumu.

_____ stāsts, kas izstāstīts zīmējumu sērijā.

Miniet klasē piemērus! Piemēram, luga – „Sprīdītis".

Kuram jēdzienam jūs nosaucāt visvairāk piemēru? Kāpēc?

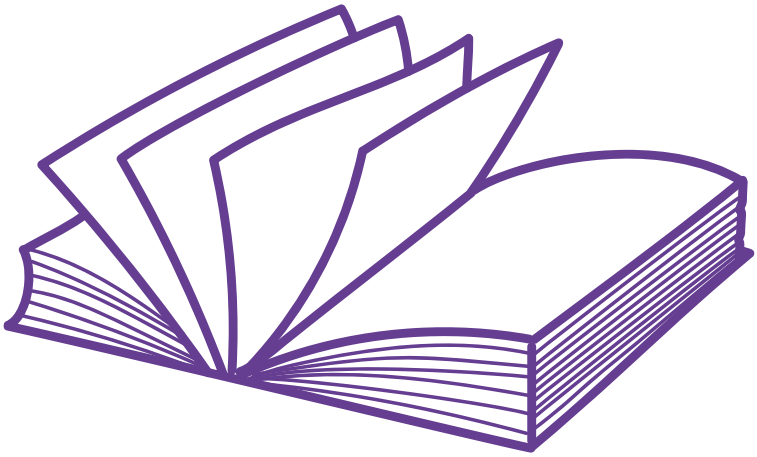

5. uzdevums

Apskati tabulu un savieno saderīgās teikuma daļas!

Šo	grāmatā ir stāstīts par zēna piedzīvojumiem.
Šajā	ir mana mīļākā grāmata.
Šis	pasaku man mamma vakaros lasīja priekšā.
Šī	grāmatu es esmu izlasījis.
Šī	grāmatas man uzdāvināja vecmāmiņa.
Šīs	autora dzejoli es zinu no galvas.
Šo	stāsts ir interesants.

	Vīriešu dzimte Vienskaitlis	Vīriešu dzimte Daudzskaitlis	Sieviešu dzimte Vienskaitlis	Sieviešu dzimte Daudzskaitlis
Nominatīvs (*Kas?*)	šis stāsts	šie stāsti	šī pasaka	šīs, šās pasakas
Ģenitīvs (*Kā?*)	šā, šī stāsta	šo stāstu	šīs, šās pasakas	šo pasaku
Datīvs (*Kam?*)	šim stāstam	šiem stāstiem	šai pasakai	šīm, šām pasakām
Akuzatīvs (*Ko?*)	šo stāstu	šos stāstus	šo pasaku	šīs pasakas
Instrumentālis (*Ar ko?*)	ar šo stāstu	ar šiem stāstiem	ar šo pasaku	ar šīm, ar šām pasakām
Lokatīvs (*Kur?*)	šai, šajā, šinī stāstā	šais, šajos, šinīs stāstos	šai, šajā, šinī pasakā	šais, šajās, šinīs pasakās

6. uzdevums

Lasi mēles mežģi lēnām un ātri! Tad lasi skaidri un precīzi 5. uzdevuma tabulu!

Šis žagaru saišķis nav mans žagaru saišķis,
bet tas žagaru saišķis, kas pārlikts šķērsām un pārsiets ar šņori,
ir mans žagaru saišķis.

7. uzdevums

Ieraksti trūkstošo burtu vai burtus!

Š___ dzejol___ (kas?) ir īss.

Š_ dzejo___ (kā?) autors ir Rainis.

Š___ stāst___ (kam?) nav virsraksta.

Š_ stāst___ (ko?) es neesmu lasījis.

Ar ___ autor_ (ar ko?) es tikos grāmatu izstādē.

Š____ plaukt_ (kur?) ir vairākas grāmatas.

8. uzdevums

Veido sešus teikumus ar vārdu *pasaka*! Izmanto 7. uzdevuma paraugu vai izdomā savus teikumus!

9. uzdevums

Spēlējiet „Autogrāfu medība"! Atrodi klasesbiedru, kurš atbilst apgalvojumam, un ieraksti viņa vārdu! Pārrunājiet, ko viens par otru uzzināt!

Patīk lasīt par piedzīvojumiem.	Labprāt lasa priekšā brāļiem, māsām, vecākiem.	Lasa katru dienu.
Ir savs grāmatu plaukts.	Lasa grāmatas vairākās valodās.	Lasa reti.
Šobrīd lasa interesantu grāmatu.	Pats / pati raksta dzejoļus, pasakas vai stāstus.	Patīk lasīt pasakas.

Mājasdarbs

1. Papildini tekstu par sevi! Nākamajā nodarbībā nolasi to citiem!

Es iemācījos lasīt _____ gadu vecumā. Bērnībā mana vismīļākā grāmata bija _____. Mājās man ir _____ grāmatu. Man patīk lasīt grāmatas par _____. Pēdējā grāmata, ko es izlasīju, ir _____.
Es gribu izlasīt _____. Visvairāk man patīk lasīt _____, jo _____. Man pašam / pašai arī patīk rakstīt _____.

2. Atbildi uz jautājumiem!

Uzzīmē vai uzraksti, kur tu visbiežāk lasi!

Novērtē savu lasīšanas ātrumu!

lasu ļoti lēnām _____ lasu ļoti ātri

Novērtē šogad izlasīto grāmatu daudzumu!

1 grāmata _____ 100 grāmatas

2. NODARBĪBA
ŠĪ INTERESANTĀ GRĀMATA!

1. uzdevums

Apskati attēlus! Iejūties viena bērna lomā un raksturo attēlā redzamo! Izmanto vārdus *interese, garlaicība, nogurums, prieks, izbrīns, pārsteigums, īgnums, centība*!

Paraugs.

Tajā mirklī es lasīju grāmatu ... .

Pulkstenis bija ... .

Pirms grāmatas lasīšanas es ... .

Grāmata bija ... .

Es jutos ... .

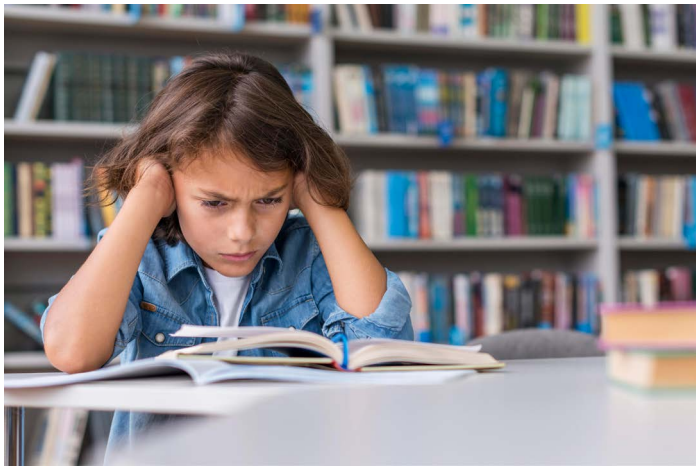

2. uzdevums

Strādājiet grupā un veidojiet lasītāja frāžu vārdnīcu! Grupējiet dotās frāzes! Papildiniet ar savām!

Šī ir aizraujoša grāmata.

Pārsteidzoši interesanta grāmata!

Ļoti interesanta grāmata! Iesaku arī tev to izlasīt.

Lasīju ar lielu interesi.

Es bieži smējos, lasot šo grāmatu.

Man patika izvēlētā stāsta tēma.

Man patika, kā autors apraksta notikumus.

Ļoti patika grāmatas ilustrācijas.

Izlasīju vienā elpas vilcienā!

Man šis stāsts likās garlaicīgs.

Man nebija interesanti lasīt šo grāmatu.

Sākumā man stāsts nepatika, bet tad notikumi kļuva interesantāki.

Ja patīk grāmata, dzejolis, pasaka, komikss, stāsts,	_____ _____ _____
Ja dažas lietas patīk, bet dažas nepatīk grāmatā,	_____ _____ _____
Ja nepatīk grāmata, dzejolis, pasaka, komikss, stāsts,	_____ _____ _____

3. uzdevums

Strādājiet pārī un veidojiet dialogu!

1. Katrs izvēlieties vienu grāmatu, kas jums patika, daļēji patika un nepatika. Uzrakstiet grāmatu nosaukumus!
2. Izvēlieties dažus no dotajiem jautājumiem un uzdodiet tos viens otram!
3. Pastāstiet, ko uzzinājāt viens par otru pārējiem klasesbiedriem!

Kā sauc grāmatu, kas tev ļoti patika?

_____

Par ko bija šī grāmata?
Kas ir šīs grāmatas autors?
Kurā valodā bija šī grāmata?
Kas tev patika šajā grāmatā?
Vai un kāpēc tu ieteiktu to izlasīt citiem?
Kad tu lasīji šo grāmatu?

Kā sauc grāmatu, kas tev daļēji patika?

_____

Par ko bija šī grāmata?
Kas ir šīs grāmatas autors?
Kurā valodā bija šī grāmata?
Kas tev patika šajā grāmatā?
Kas tev nepatika šajā grāmatā?
Kad tu lasīji šo grāmatu?

Kā sauc grāmatu, kas tev nepatika?

_____

Par ko bija šī grāmata?
Kāpēc tev nepatika šī grāmata?
Kas ir šīs grāmatas autors?
Kurā valodā bija šī grāmata?
Kad tu lasīji šo grāmatu?

4. uzdevums

Izdomā stāstījumu „Pasaulē interesantākā grāmata"! Raksti to! Pārrunājiet uzrakstīto klasē! Kāda, jūsuprāt, ir pasaules interesantākā grāmata? Vai tā jau ir uzrakstīta?

5. uzdevums

Lasi Contras dzejoli „Dzejolītis tiepša"! Atbildi uz jautājumiem!

DZEJOLĪTIS TIEPŠA

Negrib muļķīgs dzejolītis
palikt manā galvā jaukā.
Tas no grāmatas skan glīti,
bet no galvas lido laukā.

Kam tas bargais dzejnieks raksta
tādus vājus dzejolīšus?
Kam tas kaitinādams baksta
mazus skolas zēnus tīši?

Grauz vien, dzejniek, rakstāmspalvu,
lepns būšu es par sevi,
tavu dzejoli no galvas
iemācīšos labāk vēl par tevi.

tiepša – nepiekāpīgs, nepakļāvīgs

bakstīt – spiest, grūst, durstīt

tīši – darīts apzināti, ar nodomu

rakstāmspalva – rakstīšanai ar tinti, tušu paredzēts priekšmets

Par ko stāstīts dzejolī?

Ko dara zēns?

Kā jūtas zēns?

Vai tu esi juties līdzīgi?

Kādu padomu tu vari dot zēnam?

Vai zini kādu dzejoli no galvas? Lūdzu, norunā!

6. uzdevums

Papildini domu karti ar idejām, ko var darīt ar dzejoli! Aizpildi tabulu! Ko no tā vislabāk patīk darīt tev? Kāpēc?

DZEJOLI VAR

- mācīties no galvas
- zīmēt

Man patīk zīmēt.	*Man patīk zīmēšana.*
Man patīk mācīties dzejoli no galvas.	*Man patīk dzejoļa mācīšanās no galvas.*

7. uzdevums

Raksti savu dzejoli!

1. Izdomā, par ko būs dzejolis!
2. Raksti dzejoli pēc parauga:
   - 1. rindā raksti vienu lietvārdu;
   - 2. rindā raksti divus īpašības vārdus;
   - 3. rindā raksti vienu teikumu;
   - 4. rindā raksti vienu lietvārdu!
3. Raksti dzejoļa nosaukumu!
4. Lasi dzejoli izteiksmīgi!

8. uzdevums

Savieno vārdus *rakstīt* un *lasīt* ar atbilstošiem priedēkļiem! Apvelc vārdus, ko izmanto, stāstot par grāmatu lasīšanu! Veido teikumus ar šiem vārdiem! Par ko stāstot, izmanto pārējos vārdus?

iz _____

no _____

pār + rakstīt = _____

ne _____

ie _____

sa _____

iz _____

no _____

pār + lasīt = _____

ne _____

ie _____

sa _____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

Mājasdarbs

1. Lasi atbildes un raksti tām atbilstošus jautājumus!

_____

Jā, es izlasīju šo grāmatu.

_____

Ne pārāk. Vietām tā likās garlaicīga.

_____

Man to uzdāvināja dzimšanas dienā.

_____

Tajā stāstīts par kāda zēna un suņa draudzību.

_____

Īsti neatceros, bet vairākas nedēļas noteikti.

2. Savieno vārdu ar tā skaidrojumu! Ieraksti atbilstošo vārdu!

Izlasīt –	lasīt skaļi un pabeigt lasīt tekstu.
Lasīt –	lasīt un pabeigt lasīt tekstu.
Nolasīt –	lasīt tekstu vēlreiz, no jauna.
Pārlasīt –	uztvert, saprast rakstītu tekstu.

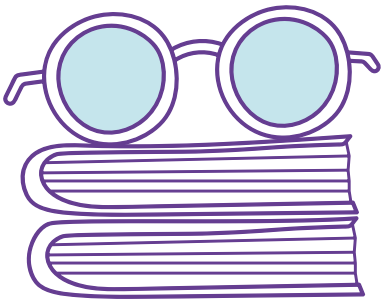

Lūdzu, _____ šo rindkopu vēlreiz! Troksnis gaitenī neļāva mums to labi sadzirdēt.

Mājās _____ šo tekstu un atbildi uz jautājumiem!

_____ tekstu vēlreiz, pasvītro tajā nezināmos vārdus!

_____ grāmatas ir noderīgi un interesanti.

3. Lasi tekstu un izvērtē apgalvojumus!

Grāmatu lasīšana ir līdzīga sportam, tikai lasot mēs netrenējam muskuļus, bet gan smadzenes. Lasīšana neļauj smadzenēm ierūsēt.

Grāmatu lasīšana padara tevi gudrāku. Grāmatu lasīšana vismaz 15–30 minūtes katru dienu dod tev jaunas zināšanas, emocijas, attīsta iztēli.

Grāmatu lasīšana paplašina tavu vārdu krājumu. Jo vairāk tu lasi, jo vairāk jaunu vārdu uzzini. Jauni vārdi padara tavu valodu bagātāku, tu kļūsti par interesantāku sarunu biedru citiem.

Grāmatu lasīšana uzlabo tavu uzmanību un koncentrēšanās spēju. Lasīšana prasa ilgāku laiku, taču tā vienlaikus nostiprina tavu uzmanību un koncentrēšanās spēju, kā arī sekmē prasmi iedziļināties un uztvert tekstu.

Grāmatu lasīšana ir atpūta un izklaide. Grāmata var uzlabot noskaņojumu, aizvest tevi piedzīvojumu bagātā pasaulē, ļaut izdzīvot brīnumainus notikumus.

Apgalvojums	Patiess	Nepatiess
No grāmatu lasīšanas ir daudzi ieguvumi.		
Grāmatu lasīšana padara bagātāku tavu valodu.		
Grāmatu lasīšana mazina uzmanību un koncentrēšanās spēju.		
Grāmatas gan izklaidē, gan sniedz jaunas zināšanas.		
Grāmatas nerosina iztēli.		

4. Lasi tautasdziesmu! Kāda doma tajā izteikta? Vai tu piekrīti šai domai? Savu atbildi pamato rakstiski!

Grāmatiņa, grāmatiņa,
Ko tu man laba dari?
Ne tu devi baltas putras,
Ne maizītes man paēst.

3. NODARBĪBA

ES KĻŪSTU PAR RAKSTNIEKU

1. uzdevums

Lasi teikumus un apskati gramatikas likumu! Savieno teikumu ar atbilstošo likumu!

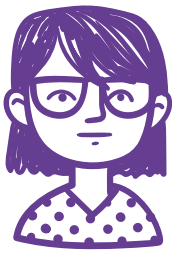

Es lasu pasaku.
(Ilze)

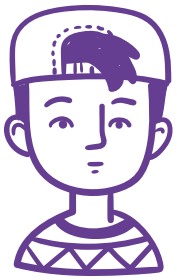

Es esmu lasījis šo pasaku.
(Ivo)

Es lasīju pasaku.
(Māris)

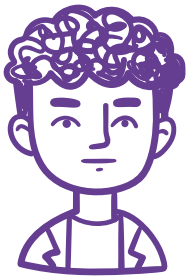

Darbības vārds darāmās kārtas īstenības izteiksmes vienkāršajā laikā izsaka, ka darbība

notiek;

notika;

notiks.

Darbības vārds darāmās kārtas īstenības izteiksmes saliktajā laikā norāda uz darbību pagātnē, kas notikusi pirms kādas darbības tagadnē.

Es lasīšu pasaku.
(Jānis)

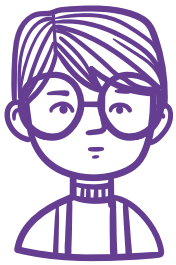

Es esmu lasījusi šo pasaku.
(Kristīne)

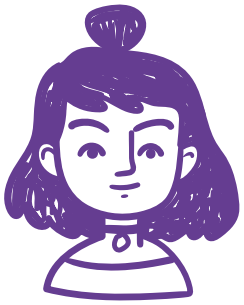

2. uzdevums

Apskati tabulu! Raksti vārdus!

	Saliktā tagadne	
	Sieviešu dzimte	Vīriešu dzimte
es	esmu lasījusi	esmu lasījis
tu	esi lasījusi	esi lasījis
viņš, viņa	ir lasījusi	ir lasījis
mēs	esam lasījušas	esam lasījuši
jūs	esat lasījušas	esat lasījuši
viņi, viņas	ir lasījušas	ir lasījuši

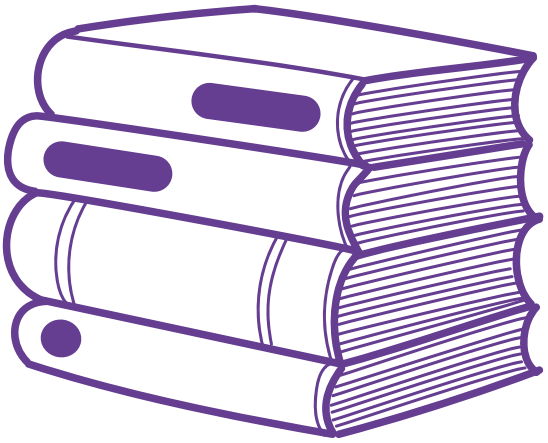

Es esmu (lasīt) _____ šo grāmatu.

Vai tu esi (lasīt) _____ pasaku „Kaķīša dzirnavas"?

Vai jūs esat (lasīt) _____ Ziemassvētku dzejoļus?

Es atceros, ka mēs esam (lasīt) _____ šo pasaku.

Pajautāsim, vai viņi ir (lasīt) _____ kādu no šīm grāmatām!

3. uzdevums

Lasi Aivara Neibarta dzejoli „Grāmatas"! Kā tu saproti so dzejoli? Nosauc darbības vārdus! Atrodi un pasvītro darbības vārdu saliktajā tagadnē!

GRĀMATAS

– Kurp tad tik
veikli
grāmatas jož?

– Grāmatas
veikli uz
veikalu jož.

Ko tad tajā
veikalā
veiklās
grāmatas darīs?

– Grāmatas
veikalā
veikli veikalosies.

– Vai tad tev nav
nemaz žēl, ka
veiklās grāmatas
veikalā veikli veikalosies?

– Ā, bet viņas jau es
esmu
izlasījis ...

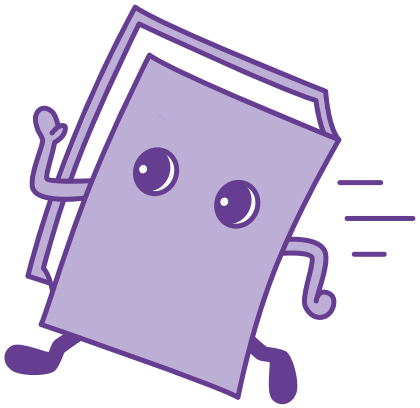

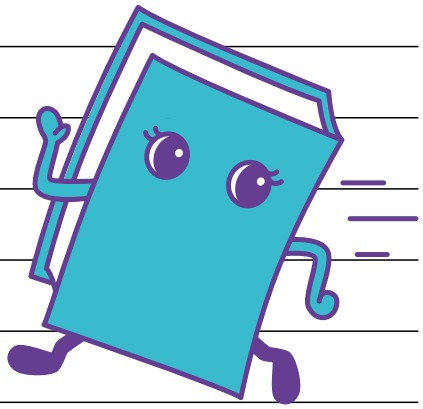

4. uzdevums

Lasi Imanta Ziedoņa pasakas „Zilā pasaka" fragmentu! Atbildi uz jautājumiem!

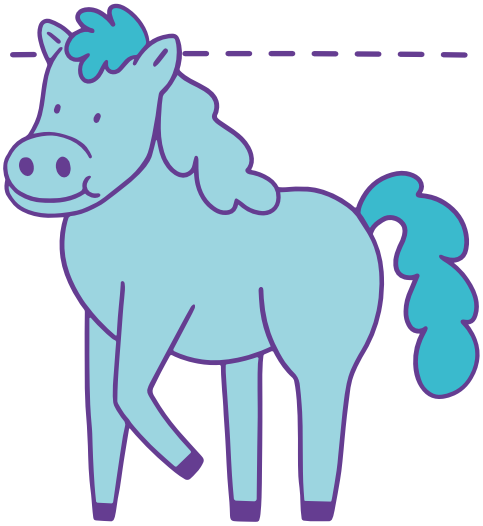

ZILĀ PASAKA

Zils zirgs zirņos. Jā, zils zirgs zirņos. Vēl vakar es viņu redzēju. Viņš ēda zirņu zilos ziedus, un es zinu, kāpēc viņš ir zils.

Tā nolēma citi zirgi. Sanāca kopā visas pasaules zirgi. Visu Zirgu Pilnsapulcē – melnie, baltie, **bērie** un **dūkainie**, sirmie, **pātie** un **ābolainie** teica: „Var gadīties, ka mašīnas visu uzvar un mums būs jāiet bojā. Jau tagad mums tik maz kumeliņu. Darīsim tā, lai viens zirgs ir **mūžīgs**!" Viņi nolēma, ka mūžīgais zirgs būs ilgu un cerību krāsā – vizbuļu, hiacintu un neaizmirstuļu zils.

Visur tur, kur cilvēks uz pasaules **ilgojas**, tur viņam jābūt klāt, tāpēc zilajam zirgam deva zilus spārnus un nosauca to par ZILO CERĪBU ZIRGU.

bēris – zirgs ar brūnu apmatojumu, melnām krēpēm un asti

dūkainais – pelēki brūns zirgs

pātais – brūngani dzeltens zirgs ar melnu, brūnu vai pelēki dzeltenu asti, krēpēm

ābolains – zirgs, kura apmatojumā ir apaļi, gaiši laukumi

mūžīgs – bezgalīgs, pastāv ļoti ilgi

ilgoties – stipri vēlēties būt kādā vietā, kopā ar kādu vai pārdzīvot ko, skumt

Kāpēc pasakas nosaukums ir „Zilā pasaka"?

Par ko tavuprāt ir šī pasaka?

Kāpēc tavuprāt cerību zirgs ir zilā krāsā?

Kas šajā pasakā tev likās interesants?

Uzzīmē šo pasaku! Savā zīmējumā pieraksti vārdus, vārdu savienojumus, teikumus, kas skaidro uzzīmēto!

5. uzdevums

Izveido komiksu „Kad ciemos atnāk ZILAIS CERĪBU ZIRGS…"! Tu pats vari kļūt par komiksa galveno varoni vai arī izdomāt to. Veidojiet klasē komiksu izstādi!

Mājasdarbs

Lasi pasaku un atrodi vārdu režģī desmit vārdus no pasakas! Atstāsti pasaku saviem vārdiem vai tuvu tekstam!

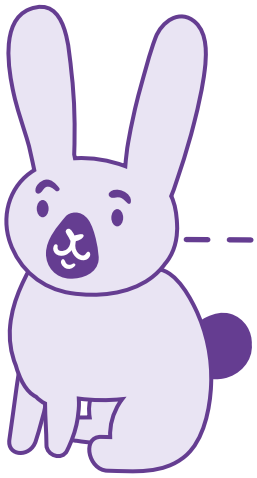

EZIS UN ZAĶIS

Latviešu tautas pasaka

Ezis ar savu brāli sarunāja zaķi izjokot.

Mežmalā bija dziļš grāvis. Katrs ezis nostājās savā grāvja galā. Tad ezis, kas bija tuvajā galā, teica zaķim: „Nu, klausies, zaķi! Tu lielies, ka esi liels skrējējs, bet es gribu ar tevi sacensties."

Zaķis atbildēja: „Ei, ei, ei! Skrienam! Zinu, ka uzvarēšu. Ja zaudēšu, lai man ūsas izrauj!"

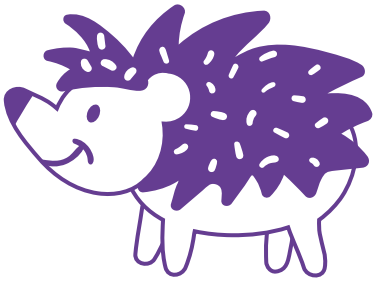

„Ko ticēt, ko neticēt? Saderēsim! Ja tu uzvarēsi, varēsi izraut manam kažokam desmit adatas. Ja es uzvarēšu, tad izraušu no tavām ūsām desmit spalvas. Norunāts?"

Zaķis atbildēja: „Norunāts!"

Tad Ezis teica: „Skrien tu pa grāvja malu, es – pa grāvja dibenu."

Aiziet! Zaķis aizskrēja kā viesulis un nemaz neapskatījās, vai ezis skrien vai neskrien. Otrā galā ezis jau bija priekšā. Zaķis neatpazina eža brāli!

Eža brālis sauca: „Ei! Ko tu tik ilgi skrēji?"

Zaķis žēli noteica: „Vai, vai, man šoreiz nesanāca. Skriesim vēl atpakaļ!"

Ezis atbildēja: „Labi, skriesim!" Zaķis otru reizi aizskrēja kā viesulis. Bet otrā galā ezis jau atkal bija viņam priekšā. Ezis sauca: „Dod ūsas!"

Zaķis teica: „Skriesim vēl tikai vienu reizi. Tad kā būs, tā būs!"

Zaķis trešo reizi aizskrēja kā viesulis. Bet otrā galā eža brālis jau atkal bija viņam priekšā. Eža brālis sauca: „Dod tās ūsas! Es ar tevi vairs neskriešu."

Zaķim nekas neatlika, bija ūsas jādod. Ezis izrāva zaķim desmit ūsu spalvas un ielika piecas savam brālim pie lūpām un piecas sev pašam.

No tā laika visiem ežiem ir tādas zaķa ūsas pie lūpām.

izjokot – izdarīt tā, ka kāds nonāk smieklīgā situācijā; apmānīt kādu

grāvis – mākslīgi veidots garš padziļinājums zemes virsmā

saderēt – prognozēt kāda notikuma iespējamību vai neiespējamību

viesulis – strauja, spēcīga vēja riņķveida kustība

U	S	J	L	A	U	T	I	B	E
V	I	E	S	U	L	I	S	R	U
T	M	E	Ž	M	A	L	A	Ā	E
K	E	R	Ū	S	A	S	Ž	L	Z
A	Z	I	S	Ā	Ķ	Ī	Ļ	I	I
Ž	A	Š	O	D	V	I	E	S	S
O	Ķ	F	L	Ū	P	A	S	Š	Ū
K	I	E	R	S	Č	K	T	C	I
S	S	D	Ī	G	R	Ā	V	I	S
A	K	A	D	A	T	A	S	K	E